

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ
PAŽYMA

DĖL TABAKO, TABAKO GAMINIŲ IR SU JAIS SUSIJUSIŲ GAMINIŲ
KONTROLĖS ĮSTATYMO NR.I-1143 2, 9, 9², 9³, 9¹⁰, 9¹¹, 14, 14¹, 16, 18, 25 IR 26 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

(TAP-19-1203(3), TAIS NR. 20-2770)

2020-03-09 Nr. NV-666
Vilnius

Projekto rengėjas: Sveikatos apsaugos ministerija.

Projekto tikslas: mažinti tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių vartojimą ir prieinamumą (uždraudžiant skelbti apie kainų sumažinimą; asmenims iki 18 metų parduoti įrenginius, skirtus vartoti tabako gaminius ir susijusius gaminius; praplėsti šiuo metu taikomus draudimus (dėl įsigijimo, vartojimo skatinimo) su tabako gaminiais susijusiais gaminiais ir įrenginiais), užtikrinti gaminių saugumą ir kokybę (reglamentuoti nikotino neturinčių elektroninių cigarečių ir jų pildyklių sudėties ir kokybės bendruosius reikalavimus) bei įstatymo nuostatų atitiktį Tabako produktų direktyvai (2014/40/ES).

Dabartinė situacija: su tabako gaminių įsigijimu ir (ar) vartojimo skatinimu susiję draudimai netaikomi su tabako gaminiais susijusiems gaminiams (elektroninėms cigaretėms) ir jiems vartoti skirtiems įrenginiams. Asmenims iki 18 metų draudžiama parduoti prekes, skirtas tabako gaminiams rūkyti (pypkes, kandiklius, jų valiklius, buitines cigarečių sukimo mašinas, rūkomąjį popierių), tačiau nedraudžiama parduoti šiems asmenims įrenginius, skirtus vartoti tabako gaminius ir susijusius gaminius (el. cigaretes). Kai kurios Įstatymo nuostatos yra netiksliai perkeltos pagal Tabako produktų direktyvą.

Remiantis naujausio Lietuvoje atlikto tarptautinio mokyklinio amžiaus vaikų gyvensenos tyrimo (HBSC) rezultatais, elektroninių cigarečių vartojimo paplitimas tarp nepilnamečių Lietuvoje didėja (kad „mėgino rūkyti elektroninių cigarečių savo gyvenime“ 2014 m. pažymėjo 26 proc. apklaustų nepilnamečių, 2018 m. – net 38,6 proc. apklaustų nepilnamečių; kad „rūkė elektronines cigaretes per pastarąsias 30 d.“ 2014 m. pažymėjo 11,7 proc. apklaustų nepilnamečių, 2018 m. – net 17,9 proc.). Europos Komisijos ir EBPO parengtoje ataskaitoje „Lietuva. Šalies sveikatos profilis 2017“, nurodoma, kad nors rūkančiųjų skaičius sumažėjo, tačiau rūkančių vyrų (34 proc.) ir 15 metų berniukų (20 proc.) skaičius daug didesnis už ES vidurkį (atitinkamai, 26 ir 14 proc.).

Projekto esmė, nauda: siūloma:

- praplėsti su tabako gaminiais susijusiais gaminiais ir įrenginiais, skirtais šiems gaminiams, susijusiems draudimus (pvz. nemokamai teikti (platinti) tabako gaminius ir (ar) jų naujus pavyzdžius, suteikti teisę pirkėjui gauti dovanų prie tabako gaminių, teikti tabako gaminius kaip prizus ir pan.);
- numatyti draudimą skelbti apie tabako gaminių, su tabako gaminiais susijusių gaminių, įrenginių, skirtų šiems gaminiams vartoti, kainų sumažinimą;
- numatyti draudimą parduoti asmenims iki 18 metų įrenginius, skirtus vartoti tabako gaminius ir su tabako gaminiais susijusius gaminius;
- patikslinti Įstatymo nuostatas (sąvokas, informacinius pranešimus, tyrimų ataskaitas teiksiantys subjektai, informacijos apie pateiktus pranešimus skelbimo tvarka ir kt.) pagal atitinkamas Tabako direktyvos nuostatas (pridedama atitikties lentelė);
- reglamentuoti nikotino neturinčių elektroninių cigarečių ir elektroninių cigarečių pildyklių sudėties ir kokybės bendruosius reikalavimus;
- nustatyti išimti labai mažoms, mažoms ir vidutinėms įmonėms, teikti tyrimų ataskaitas (dėl į prioritetinį sąrašą įtrauktų priedų), jei kitas gamintojas ar importuotojas parengia ataskaitą dėl to priedo;
- numatyti, kad informaciją apie tabako gaminių sudedamąsias dalis ir išsiskiriančias medžiagas teikia arba gamintojas, arba importuotojas (panaikinti prievolę teikti abiems);

- drausti rinkai tiekti tabako gaminius, elektronines cigaretetes ir elektroninių cigarečių pildykles, rūkomuosius žolinius gaminius, naujoviškus tabako gaminius, apie kuriuos negautas pranešimas ar informacija ir nustatyti, kad už šio draudimo pažeidimą taikoma bauda (nuo 289 eurų iki 1448 eurų).

Siūloma Įstatymo įsigaliojimo data – 2020 m. lapkričio 1 d. Siūlomam teisiniam reguliavimui (dėl nikotino neturinčių elektroninių cigarečių ir jų pildyklių) įsigaliojimui yra numatytas pereinamasis laikotarpis (reikalavimai įsigalios nuo 2021 m. sausio 1 d., o pagamintos ir iki šios datos Lietuvos Respublikos rinkai patiekto elektroninės cigaretės ir pildyklės rinkoje galės būti tol, kol bus išparduotos, tačiau ne ilgiau kaip iki 2022 m. gegužės 1 d.).

Numatoma nauda: draudimų dėl su tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių įsigijimo ir (ar) vartojimo skatinimo praplėtimas įrenginiais, skirtais šiems gaminiams vartoti, sudarytų sąlygas užtikrinti efektyvesnę kontrolę, rinkoje esančių tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kokybę ir saugumą, turėtų teigiamos įtakos asmens ir visuomenės sveikatos apsaugai, mažinant tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių prieinamumą (ypač nepilnamečiams). Nustačius galimybę informaciją apie tabako gaminių sudedamąsias dalis ir išsiskiriančias medžiagas teikti arba gamintojui, arba importuotojui mažėtų administracinė našta.

Atitiktis Vyriausybės programai: susiję su Vyriausybės programos ir jos įgyvendinimo veiksmų plano siekiu riboti sritis bloginančias gyventojų sveikatą (tabako ir alkoholio gamybą ir prekybą) bei mažinti psichoaktyviųjų medžiagų pasiūlą ir paklausą.

Derinimas: projektas derintas su Finansų, Teisingumo, Ekonomikos ir inovacijų ministerijomis, Valstybine vartotojų teisių apsaugos tarnyba (be pastabų), Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentu, Policijos departamentu, įvertintos Lietuvos verslo konfederacijos, Lietuvos pramonininkų konfederacijos, Nacionalinės tabako gamintojų asociacijos pastabos. Projektas patikslintas pagal 2020 m. kovo 3 d. tarpinstituciniame pasitarime pateiktas pastabas (atsisakyta nuostatų dėl tyrimų apmokėjimo iš akcizų įplaukų).

Dalykinio vertinimo išvada. Siūlome svarstyti Vyriausybės posėdyje.

Socialinės politikos grupės vadovė

Eglė Neciunskienė